

כיחול [שנותנים בעינים] **ופירכוס** [של השיער], שדברים אלו **בוגרת מותרת** בהם בימי אבל אביה, **ונערה אסורה**.

ואמר רב חסדא, **שכיבוס בגדים** הרי הוא **ככיחול ופירכוס**, **בוגרת מותרת**, ושאר כל **אבלים אסורים**.

היכן אומרים תפילת "עננו" בתעניות

רב יהודה הנהיג את רב יצחק בנו ודרש לו, **יחיד שקיבל עליו תענית**, מוסיף בתפילתו ברכת תענית "עננו", **ואומרה ברכה בפני עצמה בין ברכת גואל לברכת רופא**. ובדף י"ד מבואר, שכן דעת רב שמואל בר ססרטאי ורב חייה בר אשי אמר רב.

ורב יצחק^א הקשה, וכי יחיד חשוב הוא כל כך, שאם קיבל עליו תענית, יהיו מתקנים לו ברכה בפני עצמה, להוסיף בתפילתו.

ולדברי רב יצחק ורב ששת, **יחיד שקיבל עליו תענית**^ב, אינו מוסיף ברכה בפני עצמה **מחמת התענית**, אבל אומר "עננו" בתוך ברכת שומע תפילה, שקודם סיום הברכה אומר עננו, וחוזר לסיום ברכת שומע תפילה, וחותרם בשומע תפילה, וחתימת הברכה כוללת גם ענין זה, שישמע את תפילת עננו שאמר. ובדף י"ד מבואר, שכן דעת רב אשי משמו של רבי ינאי בנו של רבי ישמעאל. ואמרו שם שכן ההלכה.

חילוק בתענית בין יחיד לציבור

שנינו בברייתא, שאין חילוק בתענית בין יחיד לציבור, אלא זה, שהיחיד מתפלל **שמונה עשרה**^ג ברכות כמו בכל יום, וכולל תפילת עננו בשומע תפילה, והציבור מתפלל מתפלל **תשע עשרה ברכות**, כי בין ברכת גואל לברכת רופא, מוסיף ברכת עננו בפני עצמה עם חתימה.

והנה בפרק שני יתבאר בעזה"י, **שבתעניות** הציבור **שליח ציבור מוסיף שש ברכות**, ומתפלל עשרים וארבע ברכות, **ואם כן לכאורה אין להבין את הברייתא הזו**

^א י"ג רב יוסף. וגם לפי הגרסא שלפנינו, אפשר שאין זה אותו רב יצחק בנו של רב יהודה.

^ב כן הוא לשון הגמרא, ומשמע שהכוונה לתענית שהיחיד מקבל בפני עצמו. אולם מכל הסוגיה משמע, שכן הדין גם בתפילת היחיד בתענית ציבור.

^ג סתם תפלה קרי שמונה עשרה, דברכת ולמלשינים ביבנה תקנוה, כדאמרינן בברכות. [רש"י].